

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 4, December 2019, p. 423-430

Received	Reviewed	Published	Doi Number
22.10.2019	28.11.2019	25.12.2019	10.29228/ijlet.39425

**Evaluation of the Concept of Translation Competence
in the Context of Self-efficacy**

Şeyma ŞAHİN¹ & Perihan YALÇIN²

ABSTRACT

Studies in the field of translation studies have recently focused on the concept of translation competence acquisition. The concept of translation competence has been investigated by different researchers. They are interrelated but different models of translation competence that examine different aspects of translation competence are formed. In the light of the studies on translation competence, we can say that translation competence which is generally expressed as a composed of knowledge and skills required for translation, is a meta-competence including sub-competencies which are competence of language, competence of text analysis, competence of translation knowledge, transfer competence and strategic sub-competence. In addition to these sub-competencies the effect of psycho-physiological components (cognitive and attitudinal components) is also mentioned in the acquisition of translation competence process (PACTE, 2003; Göpferich, 2009). The aim of this study is to investigate the relationship between the concept of translation competence and the self-efficacy evaluated in psycho-physiological situations and to examine its effects in the field of translation. It will be examined from a theoretical point of view and the applicability and reflections of the concept of self-efficacy in the field of translation competence will be examined in the study with contributions from the studies done in this field.

Key Words: Competence, translation competence, translation studies, self-efficacy, self-confidence.

Çeviri Edinci Kavramının Öz Yeterlik Bağlamında Değerlendirilmesi

ÖZET

Çeviribilim alanında yapılan çalışmalar son zamanlarda çeviri edinci kavramı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Çeviri edinci kavramı farklı araştırmacılar tarafından araştırılmış, birbiriyle bağlantılı ancak farklı çeviri edinci modelleri karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak çeviri yapmak için gerekli bilgi ve beceriler bütünü olarak ifade edilen çeviri edincini yapılan çalışmalar doğrultusunda dil edinci, metin edinci, çeviri bilgisi edinci, aktarım edinci ve stratejik alt edinçleri kapsayan bir üst edinç olduğunu söyleyebiliriz. Çeviri edinci edinimi sürecinde bu alt edinçlere ek olarak psiko-fizyolojik durumların (bilişsel ve davranışsal tutumlar) da etkisinden bahsedilmektedir (PACTE, 2003; Göpferich, 2009). Bu çalışmanın amacı çeviri edinci kavramı ile psiko-fizyolojik durumlar içerisinde değerlendirilen öz yeterlik ilişkisini sorgulamak ve çeviri alanında etkilerini incelemektir. Kuramsal bir bakış açısıyla incelenecek ve bu alanda yapılan çalışmalarla desteklenecek olan çalışmada öz yeterlik kavramının çeviri edinci alanındaki uygulanabilirliği ve yansımaları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Edinç, çeviri edinci, çeviribilim, öz yeterlik, öz-güven.

¹ Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, seyma.sahin@atauni.edu.tr ORCID: [0000-0002-2599-6786](https://orcid.org/0000-0002-2599-6786).

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, perihan@gazi.edu.tr ORCID: [0000-0003-3831-7508](https://orcid.org/0000-0003-3831-7508).

Giriş

Son zamanlarda çeviribilim alanında öne çıkan ve araştırmaların yoğunlaştığı çeviri edinci kavramının net bir tanımının olmamasıyla birlikte çeviri edincini kapsamlı bir şekilde inceleyen çalışmalara rastlamak mümkündür (Pym, 2003; PACTE, 2000, 2005; Göpferich, 2009; Durukan ve Çelikay, 2018). Çeviri edinci en genel şekliyle çeviri yapabilmek için gereken bilgi ve beceriler bütünü (PACTE, 2000) olarak değerlendirilirken, diğer alt edinçleri kapsayan, bilişsel ve sosyo-kültürel boyutta değerlendirildiğinde çeviri konusunda bilinçlenme ve farkındalık oluşturan bir “üst edinç” olarak da ifade edilmektedir (Birkan Baydan, 2013; Akalın, 2016).

Pym (2003) çeviri edinci kavramı için minimalist bir yaklaşım sergilemektedir:

- belli bir kaynak metin için birden fazla hedef metin oluşturma yeteneği,
- bu hedef metinlerin içinden sadece tutarlı olanı hızlı ve güvenilir bir şekilde seçebilme yeteneği.

Bu becerilerin yanında çevirmenlerin, eşit miktarda dilbilgisi, retorik, terminoloji, bilgisayar becerileri, internet bilgisi, dünya bilgisi, takım çalışması işbirliği, vb. konularda da bilgilerinin olması gerektiğini savunur (s. 489). Neubert (2000) çeviri edincini oluşturan özelliklerin başında bağlamsal özelliklerin geldiğini ifade etmektedir. Bağlamsal özellikler *karmaşıklık* (çeviriyi pratik olarak diğer mesleklerden ayırma), *ayrışıklık* (çeviri becerilerinin farklı nitelikler gerektirmesi, ör. edebi çeviri, teknik çeviri veya hukuk çevirisi konularında alan uzmanlığı), *yaklaşıklık* (metnin konusuna kolay ve sorunsuz bir şekilde anlayacak kadar yakınlaşma), *açık-uçluluk* (sözlük, ansiklopediye başvurma, uzman görüşü alma, kaynak ve hedef dilde paralel metinleri araştırma gibi kaynak kullanım çalışmaları), *yaratıcılık* (kaynak metne dayalı olarak hedef dile aktarılan ifadelerin hazır karşılıklarının olmadığı durumlarda yeni söylem oluşturmada yaratıcı olma), *duruma bağlılık* (çeviri amacına ulaşmak için çeviri durumunu göz önünde bulundurma), *tarihsellik* (tarih içinde çeviriye yaklaşımların değişmesi) olarak sıralanmaktadır (Neubert, 2000; Eser, 2015). Diğer taraftan çeviri edinci edinimini alt edinçler kapsamında inceleyen araştırmalar de söz konusudur.

2000 yılından itibaren çeviri edinci alanında yapılan çalışmaların daha bilimsel temelli ve uygulama odaklı olduğunu söyleyebiliriz. Bu kapsamda PACTE’in çeviri edincini tanımlama ve çeviri edinci edinimi modeli oluşturma üzerinde yaptığı deneysel çalışmalar dikkati çekmektedir. PACTE çeviri edincini iki dillilik alt edinci, dil dışı alt-edinç, çeviri bilgisi alt-edinci, stratejik alt edinç, araçsal alt-edinç ve psiko-fizyolojik bileşenler olmak üzere 6 alt başlıkta incelemektedir (PACTE, 2000; 2005).

- İki dillilik alt edinci her dilde pragmatik, sosyo-dilbilimsel bilgi, metin bilgisi, sözcük ve dilbilgisi bilgisini kapsamaktadır.
- Dil dışı alt edinç, ansiklopedik, tematik ve iki kültür bilgisini kapsamaktadır.
- Çeviri bilgisi alt edincini çeviriyi yönlendiren ilkeler (süreçler, yöntemler, prosedürler, vb.) ve meslek bilgisi (çeviri türü bilgisi, hedef kitle, vb.) oluşturmaktadır.
- Stratejik alt edinç ise problemlerin çözülmesi ve sürecin verimliliği açısından en önemli görülen alt edinçtir ve diğer tüm alt edinçleri kapsamaktadır.
- Araçsal alt edinç her türlü doküman kaynağının ve yeni teknolojilerin kullanımı bilgisi, iş piyasası bilgisi, özellikle meslek etiği ile ilgili olarak profesyonel tercümanın nasıl olması gerektiği konusunda bilgileri kapsamaktadır.
- Psiko-fizyolojik bileşenler her türlü psikomotor, bilişsel (hafıza, dikkat süresi, yaratıcılık, mantıksal akıl yürütme) ve tutumsal (entelektüel merak, sebat, titizlik, eleştirel bir ruh,

kendine güven vb.) kaynakları kullanım yeteneği olarak değerlendirilebilir (PACTE, 2005: 610).

Göpferich'in (2003; 21-23) önerdiği çeviri edinci modeli ise en az iki dilde iletişimsel edinç, alan edinci, araç ve araştırma edinci, çeviri rutini oluşturma edinci, psikomotor edinç, stratejik edinç olmak üzere altı alt-edinçten oluşmaktadır.

- En az iki dilde iletişimsel edinç PACTE grubunun iki dillilik alt edinciyle örtüşmektedir. Her iki dilde sözlüksel, dil bilgisel bilgiyi ve dili kullanım bilgilerini kapsamaktadır. Dil kullanım bilgisi ise her iki kültüre ait özel durumları, gelenekleri tanımak ve tür bilgisine sahip olmak olarak değerlendirilmektedir.
- Alan edincini ise PACTE grubunun dil dışı alt edinci ile ilişkilendirmektedir. Genel ve özel alan bilgisinin yanında kaynak metni anlamak ve hedef metni oluşturmayı yada en azından bilgi boşluğunu doldurmak için başka hangi tür bilgiye ihtiyaç duyduğunu tanımlayabilmeyi alan edinci olarak ifade etmektedir.
- Araç ve araştırma edinci ile elektronik araçların, sözlük ansiklopedi gibi referans kaynakların, terim bankalarının, diğer veri tabanlarının, koşut metinlerin, arama motorlarının kullanımı gibi becerilere dikkati çekmektedir.
- Çeviri rutini oluşturma edinci kabul edilebilir hedef dil eşdeğerliği oluşturmak için belirli standart aktarım işlemleri uygulama ve hatırlama bilgi ve becerilerini kapsamaktadır.
- Psikomotor edinç elektronik araçlarla okuma ve yazma için ihtiyaç duyulan psiko-motor becerileri kapsamaktadır. Psikomotor becerilerin kullanımı ile bilişsel kapasitenin kullanımı arasında ters orantılı bir ilişki söz konusudur. Elektronik araçların yardımıyla bu beceriler ne kadar gelişirse bilişsel kapasitenin kullanımına o kadar az ihtiyaç duyulacağı dolayısıyla diğer bilişsel görevlere örneğin çeviri problemlerine çözüm bulma konusunda daha fazla bilişsel gücün kullanımına katkı sağlayacağı ifade edilmektedir (Göpferich, 2009; 22-23).
- Diğer tüm edinçleri kapsayan stratejik edinç ise diğer alt edinçler arasında hiyerarşi oluşturarak önceliklerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır.

Neubert (2000) ise çeviri edincini dil edinci, metin edinci, konu edinci, kültür edinci ve aktarım edinci olarak 5 farklı parametrede incelemiştir. Çevirmenin çeviri işlemini yapabilmesi için bu edinçlerin hepsine ihtiyacı olduğunu bir tanesinin bile eksik olması durumunda çevirinin başarısız olacağını savunmaktadır (s. 5-6). Çeviri yapabilmek için çevirmenin her alanda donanımlı olması başarı için gerekli görülmektedir elbette ancak başarı için donanımlı olmanın yanında kişinin kendine olan inancı da önemli görülmektedir (Bandura'dan akt. Bolaños-Medina, 2014; Kussmaul, 1995). Bu noktada öz yeterlik inancının kişinin başarısında, yeteneklerini sergilemede, sorunlarla başa çıkmada çok büyük etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

Öz Yeterlik Kavramı

Öz yeterlik, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Teorisi'nin temel kavramlarından biridir. Bandura (1994)' ya göre öz yeterlik, insanların yaşamlarını etkileyen olaylar üzerinde etkili performans gösterme yeteneklerine olan inançları olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlik inancı, insanların kendilerini nasıl hissettiğini, nasıl düşündüğünü, nasıl motive ettiğini ve nasıl davrandığını belirler. Öz yeterlik, pek çok belirsiz, öngörülemeyen ve çoğu zaman stresli unsurları içeren olası durumlarla başa çıkmak için gereken eylemleri ne kadar iyi organize edip uygulayabileceği konusundaki kararlarla ilgilidir (Bandura ve Schunk, 1981).

Sosyal Bilişsel Teori'ye göre öz yeterlik inancı dört farklı yolla şekillenir;

1. Kişisel deneyimler: Güçlü bir öz yeterlik duygusu geliştirmenin en etkili yolu deneyimler yoluyla mümkündür.
2. Dolaylı deneyimler: Yani model alma ilhamın, becerilerin ve motivasyonun kaynağıdır. Başkalarının deneyimleri öz yeterlik duygusunu geliştirir.
3. Sözel ikna: Kişinin bir durumla başa çıkması için ikna çabaları, öneriler. Sözel ikna kişiyi daha fazla çaba sarf etmeye yönlendirir. Bu da kişinin başarı şansını artırır.
4. Fiziksel ve duygusal durumlar: İnsanlar aynı zamanda yeteneklerini sorguladıklarında fiziksel ve duygusal durumlarına da kısmen güvenirlir. Öz yeterlik inançlarının değiştirmenin dördüncü yolu da kişinin stres ve depresyonu azaltıp fiziksel güçlerinin farkında olmasından geçmektedir (Bandura, 1994).

Öz yeterlik kavramı pek çok alanda araştırması yapılmış bir kavram olmakla birlikte fen, matematik, yabancı dil, bilgisayar gibi farklı alanlarda öğretmen adaylarının, öğretmenlerin, öğrencilerin öz yeterlik algıları konusunda pek çok çalışma yapılmıştır (Yalçın, Özçelik ve Ercan, 2014; Altıntaş, Özdemir ve Kerpiç, 2012; Korkut ve Akkoyunlu, 2008; Akbaş ve Çelikkaleli, 2006). Öz-yeterlik algısı yüksek olan bireylerin, bir işi başarmak için büyük çaba gösterdikleri, olumsuz durumlarda kolayca geri dönmelikleri, ısrarlı ve sabırlı oldukları; mesleki deneyim arttıkça öz yeterlik algısının arttığı, yapılan çalışmalarda ifade edilmiştir (Aşkar ve Umay, 2001; Koç, 2013). Genelde, tekrarlanan başarılar bireyin öz yeterliliğini arttırırken, başarısızlıklar azaltmaktadır (Schunk, 1985). Ayrıca, Gonzalez ve Tourón' un yaptığı çalışmada öz yeterlik beklentilerini iyileştirmenin öğrenmede motivasyonu ve faaliyeti arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır: öz yeterlik beklentileri daha yüksek olan öğrenciler daha yüksek bir akademik motivasyona sahip olma eğilimindedir, daha iyi sonuçlar elde ederler, öğrenmelerini etkili bir şekilde öz düzenleme becerisine sahip olurlar ve diğer öğrencilere göre daha yüksek içsel öğrenme motivasyonu gösterirler (akt. Bolaños-Medina, 2014). Öğrencilerin kendi öğrenmelerini düzenlemelerine ve akademik aktivitelerine yönelik yeterlik inancı motivasyon düzeylerini ve akademik başarılarını belirlemektedir. Aynı zamanda, öğretmenlerin öğrenmeyi motive etme ve teşvik etme konusundaki kişisel yeterliklerine olan inancı oluşturdukları öğrenme ortamlarının türlerini ve öğrencilerin elde ettikleri akademik ilerleme düzeyini etkilemektedir (Bandura, 1993).

Çeviri Edinci ve Öz Yeterlik

Çeviri ile öz yeterlik kavramlarının bir arada incelendiği çalışmaların sayıları az olmakla birlikte bu alanda çalışmaların sayısının gün geçtikçe artmakta olduğunu söylemek mümkündür (Bolaños-Medina, 2014; Bolaños-Medina ve Núñez, 2018). Bireyin belli bir görevi yerine getirirken yetenekleri konusundaki kendi algısı (Pajares and Miller, 1994; Haro-Soler, 2017) olarak da tanımlanan öz yeterlik kavramı çeviri alanında çeviri öz yeterliği ya da çevirmen öz yeterliği gibi konularda bir çevirmenin ya da çeviri öğrencisinin çeviri becerilerine olan güveni olarak tanımlanabilir (Haro-Soler, 2017: 199). Öz yeterlik kavramı öz-saygı (self-esteem), benlik kavramı (self-concept), öz farkındalık (self-awareness) ve öz-güven (self-confidence) kavramlarıyla zaman zaman karıştırılabilmektedir. Aralarındaki farkları kısaca belirtecek olursak; öz-yeterlilik kişinin sahip olduğu yeteneklerine olan güveni, belli bir sonucu, görevi yerine getirmek için gerekli davranışı başarılı bir şekilde yerine getirme olarak değerlendirilirken, öz-saygı (self-esteem) kişinin kendi kişisel ve toplumsal değerinin bir yargısı olarak görülmektedir (Craft and Hogan, 1985; Pajares, 2000). Benlik kavramı (self-concept) ise kişinin kendini tanımlamak için kullandığı sözlü tanımlamaları ve bu tanımlamalarla birlikte

olumlu ve olumsuz duyguları ifade eder (Abelson and Staley, 1982 akt. Craft and Hogan, 1985). Öz yeterlik kişinin yapabileceklerini ifade ederken, benlik kavramı kişinin kendi hakkındaki duygularını ifade eder (Craft and Hogan, 1985). Öz-farkındalık bireyin dikkatinin nesnesi olması halindedir. Diğer bir deyişle bireyin kendi ile ilgili bilgileri betimlemesi, işlemesi ve saklaması olarak tanımlanır. Öz-farkındalık ile kişi kendi duygularına, düşüncelerine, kişilik özelliklerine, tercihlerine, hedeflerine, tutumlarına, algılarına, vb. odaklanabilir (Morin, 2006; 2011). Öz-güven ise inancın gücünden bahseden ancak kesinliğin ifade edilmediği bir terim olarak belli bir görev söz konusu olmadan kişinin yeteneklerini algılaması olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1997; Haro-Soler, 2017). Öz-yeterlik, öz-farkındalık, öz-güven, benlik kavramlarına çeviri ve çeviri edinci alanında daha çok çevirmenin çeviri sürecindeki psiko-fizyolojik durumlarının, psikolojik becerilerinin incelendiği çalışmalarda rastlamaktayız (PACTE, 2003; Göpferich, 2009; Atkinson, 2012). PACTE (2003) psiko-fizyolojik durumlar olarak kişinin bilişsel unsurların yanı sıra tutumsal unsurların da çeviri edinci edinimde önemli olduğunu savunmaktadır. Bu noktada bireyin sahip olduğu yeteneklerine güvenme ve yeteneklerini ölçme ve değerlendirme, motivasyon gibi özelliklerin öneminden bahsetmektedir. Diğer yandan çeviri faaliyetlerini başarılı bir şekilde yerine getirebilme noktasında yeteneğin önemi büyük olsa da çevirmenlerin çeviri yaparken karşılaştıkları psikolojik kısıtlamalar ve motivasyon durumlarının da değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Atkinson, 2012). Atkinson (2012) serbest çevirmenlerin psikolojik becerileri üzerine yaptığı doktora çalışmasında öz yeterliği geleceğe yönelik yapacağımız eylemlere dair tahminimiz olarak değerlendirirken özellikle iş performansı ve iş tatmini söz konusu olduğunda öz yeterliğin öngörücü olduğunu dile getirmektedir (s.48). Öğrencilerin, çevirmenlerin metin analizi, karar verme süreçleri ve aktarım becerilerini geliştirme adına, kendilerine güven duymaları, yeteneklerine inanmaları ve kendi becerilerini keşfetmeleri gerekmektedir. Çünkü, öz-farkındalık, profesyonel çevirinin temel özelliklerinden biri olarak değerlendirilmekte ve öz-farkındalık yoluyla öz-güven kazanıldığı ifade edilmektedir (Hönig, 1991, akt. Kussmaul, 1995: 32). Kussmaul (1995) öz-farkındalık ile öz-güven kavramlarının profesyonel çevirmenin yetişmesinde birbiriyle yakın bağlantısı olan iki önemli psikolojik özellik olduğundan bahsetmektedir (s. 32). Hönig'e göre ise öğrencilerin kendi anlama becerilerine güvenebilmeleri için öz-güvenlerini geliştirmek gerekmektedir (akt. Kussmaul, 1995: 24). Bunun için de karar verme ve değerlendirme stratejilerinin öğretilmesi çeviri eğitiminin bir parçası olmalıdır (Hönig den akt. Kussmaul, 1995: 32). Bunun yanında üniversitelerdeki çeviri programlarının ve eğitim fakültelerinde verilen çeviri derslerinin çeviri konusunda öğrencilere olumlu bir profesyonel benlik imajı geliştirme ve faaliyetlerinde güven kazanma fırsatı vermek için düzenlenmesi gerekmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak öz yeterlik ile çeviri edinci arasında özellikle PACTE grubunun (2003) belirttiği psiko-fizyolojik durumlar (hafıza, dikkat, algılama gibi bilişsel unsurlar, merak, sebat, motivasyon, öz-güven, öz-farkındalık gibi davranışsal unsurlar ve analiz sentez gibi beceriler) söz konusu olduğunda yakın bir ilişki olduğu söylenebilir. Kişinin yeteneklerinin farkına varması ve bu noktada kendine güven duyması için öncelikle çeviri edincine sahip olması gerekmektedir. Genel olarak dil edinci, metin edinci, konu edinci, çeviri bilgisi edinci, araştırma edinci, aktarım edinci ve stratejik edinci alt edinçlerinden oluşan çeviri edinci konusunda çevirmenin ya da öğrencilerin bilgi sahibi olması gerekmektedir. Göpferich (2009) in de ifade ettiği gibi "bir çevirmenin çeviri edinci ne kadar yüksekse, alt edinçleri ne kadar gelişmişse stratejik edinç ile etkileşimleri ve bağlantıları o kadar iyi olur" (s.32). Stratejik edincin gelişmesi ise çeviri sürecinin verimliliği, karşılaşılan çeviri sorunlarını çözmeye becerilerinin yeterliliği, çeviri sürecini planlama ve diğer alt edinçler arasında etkileşimi sağlama

noktasında kişiye öz-güven oluşturma ve öz yeterlik algısını artırma konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca Muñoz-Martin' in (2014) beş boyutta belirttiği bilgi, problem çözme becerisi, kontrol edilebilir psiko-fizyolojik davranışlar ve öz-farkındalık, durum farkındalığı ve öz yeterliğin alt boyutlarını oluşturduğu benlik algısının da çeviri uzmanlığı için gerekliliğinden bahsetmek mümkündür. Çeviri bilişsel becerilerin yanı sıra davranışsal ve psikolojik etmenlerin de çeviri sürecinde etkili olduğu çok yönlü bir eylemdir. Dolayısıyla öğrencilerin, çevirmenlerin çeviri sürecinde zihinde meydana gelen olayların ve psiko-fizyolojik özelliklerinin de farkına varmalarını sağlama adına eğitim programları düzenlenebilir, bunun yanında süreç odaklı deneysel çalışmalar yapılarak öğrencilerin metin analizi, karar verme süreçleri ve özellikle çeviri problemleri ile karşılaştıklarında çözüm bulma noktasında öz yeterlik algılarının da sorgulandığı çalışmaların alana katkıda bulunacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Akalın, R. (2016). Akademik çeviri açısından çeviri edinci kavram ve içerimleri. *Diyalog*, 2, 56-65.
- Akbaş, A., Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Altıntaş, E., Özdemir, A. Ş., Kerpiç, A. (2012). Öğretmen adaylarının matematik okuryazarlığı öz yeterlik algılarının bölümlere göre karşılaştırılması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 26-34.
- Aşkar, P., Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz yeterlik algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.
- Atkinson, D. P. (2012). *Freelance translator success and psychological skill: a study of translators confidence with perspectives from work psychology*. Doctoral Dissertation University of Auckland, Auckland.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], *Encyclopedia of mental health*. San Diego: Academic Press, 1998).
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy. The exercise of control*. New-York: Worth publishers.
- Bandura, A., Schunk, D. H. (1981). Cultivating competence, self efficacy and intrinsic interest through proximal self-motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41, 586-598.
- Birkan Baydan, E. (2013). Çeviri eğitiminde çeviri/çevirmenlik edinci: problem çözme ve karar verme konusunda bir farkındalık uygulaması. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 7, 103-125.
- Bolaños-Medina, A. (2014). Self-efficacy in translation. *Translation and Interpreting Studies*, 9 (2), 197-218.
- Bolaños-Medina, A., Núñez, J. L. (2018). A preliminary scale for assessing translators' self-efficacy. *Across Languages and Cultures* 19 (1), 53-78.
- Craft, D. H., Hogan, P.I. (1985). Development of Self-Concept and Self-Efficacy: Considerations for Mainstreaming. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 2, 320-327.

- <https://pdfs.semanticscholar.org/8725/9a01848cc658e65e31b15466b46699b7bc97.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Durukan, E., Çalikay, M. K. (2018). Çeviri edinci kavramına yönelik kapsayıcı bir tanım önerisi. *Turkish Studies*, 13/12, 161-176.
- Eser, O. (2015). *Çeviribilimde edinç araştırmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göpferich, S. (2009). Towards a modal of translation competence and its acquisition: the longitudinal study TransComp. <https://pdfs.semanticscholar.org/254d/069d13b230faf92f7e04ffab32d5473df633.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Haro-Soler, M. M. (2017). Teaching practices and translation students' self-efficacy: a qualitative study of teachers' perceptions. *Currents Trends in Translation Teaching and Learning E*, 4, 198-228.
- Koç, C. (2013). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ve yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturma becerilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel sayı (1)*, 240-255.
- Korkut, E. Akkoyunlu, B. (2008). Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 178-188.
- Kussmaul, P. (1995). *Training the translator*. Amsterdam: John Benjamin
- Morin, A. (2006). Levels of consciousness and self-awareness: a comparison and integration of various neurocognitive views. *Consciousness and Cognition*, 15(2), 358-371. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2005.09.006>
- Morin, A. (2011). Self-awareness part 1: definition, measures, effects, functions and antecedents. *Social and Personality Psychology Compass*, 5(10), 807-823. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2011.00387.x>
- Muñoz-Martin, R. (2014). Situating translating expertise: a review with sketch of a construct. In: Schwieter, J. W. & Ferreira, A. (Eds.) *The development of translation competence: theories and methodologies from psycholinguistics and cognitive science*. (pp 2-56). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholar Publishing.
- Neubert, A. (2000). Competence in language, in languages, and in translation. In: C. Schäffner, and B. Adab (Eds) *Developping translation competence*. (pp 3-18). Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.
- PACTE, (2000). Acquiring translation competence: hypotheses and methodological problems in a research project. In: Beeby, Allison; Ensigner, Doris; Presas, Marisa (Eds). *Investigation translation*. Amsterdam: John Benjamin. Doi: 10.1075/btl.32
- PACTE, (2003). Building a translation competence model. In: Alves, F. (Ed.). *Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research*, Amsterdam: John Benjamins.
- PACTE. (2005). Investigation translation competence: conceptual and methodological issues. *Meta: Translators' Journal* 50(2), 609-619. Doi: 10.7202/011004ar.
- Pajares, F. (2000). On nurturing academic confidence. *Emory Report*, 52(21). http://www.emory.edu/EMORY_REPORT/erarchive/2000/February/erfebruary.14/2_14_00pajares.html sayfasından erişilmiştir.

- Pajares, F., Miller, M. D. (1994). Role of self-efficacy and self-concept beliefs in mathematical problem solving: a path analysis. *Journal of Educational Psychology*, 86(2), 193-203.
- Pym, A. (2003). Redefining translation competence in an electronic age. In defence of minimalist approach. *Meta: Translators' Journal*, 48(4), 481-497.
- Schunk, D. H. (1985). Self-efficacy and classroom learning. *Psychology in the Schools*, 22 (2), 208-223.
- Yalçın, P., Özçelik, N., Ercan, L. (2014). Research on prospective language teachers' self-efficacy beliefs. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 136, 491-495.